

Annex

DIDÀCTIQUES AMB FONS D'ARXIU

***CATÀLEG DE RECURSOS DIDÀCTICS AMB FONS
D'ARXIU A L'ÀMBIT COMARCAL DE CATALUNYA***

annex 1

Temes Introductoris

**Maria Calzada i Olivella
Llicència d'Estudis Retribuïda
curs 2002-2003**

DIDÀCTIQUES AMB FONS D'ARXIU.

Els materials didàctics a l'àmbit comarcal català

Annexos :

Catàlegs de recursos didàctics amb fons d'arxiu

ANNEX 1 : TEMES INTRODUCTORIS

MARIA CALZADA I OLIVELLA

mcalzad2@pie.xtec.es

www.xtec.es/~act1003/index.htm

Subdirecció General de Formació Permanent i Recursos Pedagògics
LLICÈNCIES RETRIBUÏDES 2002/2003

La realització d'aquest treball en l'apartat de sistematització, forma part d'un projecte d'investigació que l'autora ha desenvolupat en el marc d'una llicència per estudis concedida pel Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya (DOGC núm. 3689 de 31.7.2002)

1ª edició : octubre del 2003

Foto Portada : Sala Scuderie. Biblioteca Comunale. Bologna.

DIDÀCTIQUES AMB FONS D'ARXIU

CATÀLEG DE RECURSOS DIDÀCTICS AMB FONS D'ARXIU A L'ÀMBIT COMARCAL DE CATALUNYA

Sumari

Annex 1. TEMES INTRODUCTORIS

1.1 CARACTERÍSTIQUES GENERALS DEL CATÀLEG

1.2 GLOSARI : DESCRIPTORS TEMÀTICS I CRONOLÒGICS UTILITZATS EN LA CONFECCIÓ DELS INSTRUMENTS DE DESCRIPCIÓ.

1.3 VOCABULARI CONTROLAT. DESCRIPTORS TEMÀTICS UTILITZATS EN LA DESCRIPCIÓ. SELECCIÓ FETA A PARTIR DEL LLISTAT ENCAPÇALAMENTS EN CATALÀ.

Annex 2. INSTRUMENTS DEL CATÀLEG (I)

ELS LLISTATS de MATERIALS DIDÀCTICS

2.1 A Or : Llistat alfabètic d'Arxius Origen dels materials treballats. Relació àmbit comarcal i arxius.

2.2 MD Au: Llistat alfabètic d'autoria. Relació autoria, títols i ubicació dels materials treballats.

2.3 MD Arx : Llistat alfabètic d'arxius. Relació arxius, títols i autoria.

2.4 MD Tít : Llistat alfabètic de títols. Relació títols, autoria i ubicació.

2.5 MD Tem : Llistat alfabètic de temes tractats. Relació tema, títol i ubicació

2.6 MDTip : Llistats alfabètics per tipologia

2.6.1 MD Di : documents informatius

2.6.2 MD Pd : proposta didàctica

2.7 MD Fin : Llistats alfabètics per finalitat

2.7.1 MD Tm : treball de Matèria

2.7.2 MD Cr : Crèdit

2.7.3 MD TR : Treball de Recerca

2.8 MD Cron: Llistats per ordre cronològic. Relació cronologia, títols, temes.

2.9 MD Sup: Llistat alfabètics per suport de presentació. Relació suport i títols.

**DIDÀCTIQUES AMB FONS D'ARXIU. ANNEX.
CATÀLEG.**

2.10 AUTORIA Llistat generals per autoria de materials recollits i catalogats.

Annex 3. INSTRUMENTS DEL CATÀLEG (II)

ELS FITXERS :

3.1 FIMDAACC - *Fitxes descriptives materials didàctics àmbit comarcal*

3.2 FQMD - *Fitxes qualificadores materials didàctics*

Annex 1 TEMES INTRODUCTORIS

1.1 CARACTERÍSTIQUES GENERALS DEL CATÀLEG

La creació d'un catàleg de recursos didàctics amb fons d'arxiu, porta a l'aplicació d'una metodologia específica per cada moment de la recerca.

El fet d'elaborar uns criteris de treball, que donin unes característiques generalitzadores, porten també a un fre i a de les especificatius que es podrien donar en cas que hi hagués un ventall molt ample de possibilitats.

Per altra banda, la recerca de criteris és element unificador i caracteritzador d'una serie de variables i circumstàncies per tal de poder-ne treballar una classificació i extreure unes conclusions generalitzadores.

És per això, que la realització i consecució d'aquest catàleg, té unes característiques generals que positivitzen i limiten a la vegada la producció.

Materials didàctics als arxius comarcals. Aquesta primera qüestió ens acota dos aspectes :

- Objecte material d'estudi, els materials didàctics, en el qual deixem de banda l'anàlisi d'altres activitats que no siguin materials – altres aspectes del treball amb el món escolar
- Origen físic de creació i/o custòdia - als arxius comarcals – o d'àmbit comarcal – . A partir d'aquest enunciat, ens trobem en què treballem només amb arxius comarcals, i no abastem el gran ventall dels municipals.

La metodologia, que parteix de la recerca als arxius, té també dues vessants :

- El contacte és en principi a partir dels tècnics d'arxiu. És la via més lògica. A partir d'aquí, s'han pogut establir diversos contactes amb professionals de l'ensenyament. És per això que l'accés als documents ha estat si reuneix dos criteris : elaborats des de l'Arxiu i/o amb l'Arxiu, o bé que hagin estat dipositats a l'Arxiu.

Aquestes dues premisses generals tan a l'hora de la recerca com de la sistematització i realització del Catàleg de Recursos Didàctics ha tingut com a conseqüència un treball que es caracteritza per ser :

- **No exhaustiu**
- **Ampliable**
- **Renovable**
- **Participatiu**

El fet de contemplar només un grup d'Arxius, fa que sigui **no exhaustiu**, i , per tant, **ampliable** a d'altres col·lectius arxivístics.¹

Presentar-se en suport tradicional i suport telemàtic, creació d'una pàgina Web, també té aquesta vessant de poder rebre suggerències i informacions – **participatiu** - per tal d'anar-se posant al dia – **renovable** -.

---

¹ S'està recollint material per tal de poder afegir un nou instrument de descripció, basat en les experiències didàctiques d'arxius Municipals.

**1.2 GLOSARI : DESCRIPTORS TEMÀTICS I CRONOLÒGICS UTILITZATS EN
LA CONFECCIÓ DELS INSTRUMENTS DE DESCRIPCIÓ.**

GLOSSARI

DEFINICIÓ DELS CRITERIS UTILITZATS EN LA CREACIÓ DE LES FITXES DEL CATÀLEG .

Concepte	Fitxer on es troba	Definició
activitats difusió	FIMDAACC	Activitats relacionades amb el tema del document com exposicions, visites guiades, tan per públic escolar com per públic en general
activitats relacionades amb el tema des el mateix arxiu adreça	FQMD	Vegeu : activitats de difusió
	FDAACC	Adreça postal i telemàtica
any	FIMDAACC	Any de creació del material
arxiu d'origen	FQMD	Arxiu on s'ha creat i / o dipositat el material
autor 1	FIMDAACC	Identificació de l'autoria del material. Es considera autors les persones que hi ha participat com a tècnics d'arxiu o professorat. S'ha respectat l'ordre que apareix al material. En el cas que no s'especifiqui l'autor1 correspon a la direcció de l'arxiu.
autor 2	FIMDAACC	Identificació de l'autoria del material. Es considera autors les persones que hi ha participat com a tècnics d'arxiu o professorat. S'ha respectat l'ordre que apareix al material. En el cas que no s'especifiqui, l'autor 2 correspon a professorat.
autor 3	FIMDAACC	Identificació de l'autoria del material. Es considera autors les persones que hi ha participat com a tècnics d'arxiu o professorat. S'ha respectat l'ordre que apareix al material. En el cas que no s'especifiqui, l'autor 3 correspon a professorat.
autoria	FQMD	Identificació de l'autoria del material.
col·lecció	FIMDAACC	Si els materials descrits corresponen a una col·lecció
comarca	FDAACC	Comarca de treball de l'arxiu

**DIDÀCTIQUES AMB FONS D'ARXIU. ANNEX.
CATÀLEG.**

continguts	FQMD	Relació dels temes que tracta el material descrit
crèdit	FIMDAACC	Finalitat didàctica en què s'ha creat o es pot utilitzar el material. Crèdit és una unitat didàctica de 30 hores. Es podria traduir com a assignatura trimestral.
cronologia	FIMDAACC	Dates límit contemplades al material
descripció valorativa del material	FQMD	Descripció de les característiques específiques de temàtica, presentació i aplicació dels materials didàctics que es tracten
direcció	FDAACC	Nom de la persona que dirigeix l'Arxiu
disponibilitat de fons secundàries	FQMD	Presentació de bibliografia específica i annexos que s'acompanya en el material descrit.
document informatiu	FIMDAACC	Contemplat com a document didàctic perquè el destí és públic escolar, però que només conté text descriptiu o explicatiu. No hi ha proposta didàctica
edifici	FDAACC	Tipologia de l'edifici : històric o de nova construcció
edita	FIMDAACC	Institució o persona que fa públic el document.
espai de treball	FQMD	Lloc on s'aconsella o es preveu que es pot realitzar el treball proposat al document : al propi arxiu, a l'aula, o a través d' itineraris
fonts utilitzades	FQMD	Identificació i descripció de les fonts. Es tracta d'especificar quins documents d'arxiu han estat utilitzats per la realització del treball. Sempre que és possible es tenen en compte dos aspectes : <ol style="list-style-type: none"> 1. la tipologia del document : documents escrits com censos, capbreus, llibres d'actes, relacions de contribucions, cartes... documents gràfics com cartografia, planimetria, fotografies, cartells ...- 2. la descripció del propi document
il·lustracions	FQMD	Títol i font de les il·lustracions que hi apareixen. Quan el material presentat és un text informatiu i la reproducció dels documents només és com a il·lustració, es consignen també en aquest apartat.

**DIDÀCTIQUES AMB FONTS D'ARXIU. ANNEX.
CATÀLEG.**

llengua	FQMD	La llengua utilitzada tan en el material creat com en els documents seleccionats.
materials didàctics d'altres arxius ...	FQMD	Relació de títols de materials didàctics i l'Arxiu d'origen, que tracten el mateix tema del que es descriu
metodologia	FQMD	Tècniques i passos a realitzar per portar a terme l'activitat didàctica proposada en el material: 1. Criteris organitzatius de la proposta : quan, com temes, apartats, esquema de l'organització 2. Tipus d'activitats. Tècniques: Pautades (treballar un dossier...) De creació lliure. De creació de fonts – fonts orals -. D'iniciació al treball d'investigació 3. Model metodològic que presenta del treball sobre fonts documentals .
model	FDAACC	Tipologia de l'arxiu per les funcions que desenvolupa. Comarcal.
nivell	FQMD	Ensenyament Primari. Cicle inicial, mig superior Ensenyament Secundari. ESO. Primer cicle, Segon Cicle. BATXILLERAT Ensenyament superior.
nom	FDAACC	Nom de l' Arxiu
període	FIMDAACC	Evolutiu : si segueix el fil del tema a través del temps Divers : si té salts en el temps Títols específics : pertanyents a perioditzacions de la història.
proposta didàctica	FIMDAACC	Formulació explícita d'activitats de comprensió, expressió, sistematització, síntesi , etc. – relacionades amb la realització d'un treball
proposta educativa	FIMDAACC	Classifica el document en dos grans grups que no són excloents (vegeu: document informatiu i proposta didàctica)

En el cas que hi hagi publicació i difusió, apareix la paraula PUBLICACIÓ. En el cas que només existeixi un exemplar, apareix la paraula INÈDITA. Si es tracta d'una publicació, per fotocòpia directa, transcrits, adaptats. Si la proposta de treball és amb el document original directament o bé si després d'observar-lo en exposició es facilita còpia o facsímil Apartats possibles:

FORMAT :

suport de presentació	FIMDAACC	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Carpeta – contenint dossier, reproducció de documents, etc. ➤ Dossier – recull de folis impresos ➤ Quadern : recull de folis impresos que deixen espais per al treball de l'alumnat. Full - ➤ nº pàgines ➤ mida : Din A-4 ; Quartilla, Dina-A3, plantat, apaïsat ➤ rellogat : plegat, en espiral, rellogat llibre, ➤ tapes; portada ; PORTADA ... ➤ disseny gràfic – si l'edició comporta treball de tipografia ➤ reproducció dels materials: per impressió; fotocòpies; impressora.
	FQMD	

ESTRUCTURA : FONS

- parts del text – cos del treball, annexos, bibliografia
- informacions que porta,
- tipus de text : informatiu, instructiu, formulació d'exercicis
- documentació : citada, reproduïda. com a il·lustració/ document de treball; transcripció.

tècnics	FDAACC	Nom dels tècnics d'arxiu
tema	FIT	<p>Temes tractats al material didàctic. Vegeu també Continguts. Segueix els descriptors temàtics de Imma Balldochi MANUAL DE LA LLISTA D'ENCAPÇALAMENTS DE MATÈRIA EN CATALÀ. Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. www.gencat.es/bc/lemac</p>
títol	FQMD	Títol del material descrit
titularitat	FDACC	Institució de la qual depèn
treball alumnat	FIMDAACC	Tipus de treball realitzable amb aquest material. Vegeu : Treball de matèria/ Crèdit/ Treball de Recerca

**DIDÀCTIQUES AMB FONS D'ARXIU. ANNEX.
CATÀLEG.**

<i>treball de matèria</i>	FIMDAACC	Treball que es pot realitzar en qualsevol moment del curs i que està relacionat amb una matèria de les que es cursen.
<i>treball de recerca</i>	FIMDAACC	Treball d'investigació que es troba al Currículum de Secundària – Batxillerat -.

**1.3 VOCABULARI CONTROLAT . DESCRIPTORS TEMÀTICS UTILITZATS
EN LA DESCRIPCIÓ. SELECCIÓ FETA A PARTIR DEL LLISTAT
ENCAPÇALAMENTS DE MATERIA EN CATALÀ. LEMAC.**

VOCABULARI CONTROLAT.

SELECCIÓ DEL LLISTAT D'ENCAPÇALAMENTS DE MATÈRIA EN CATALÀ
Imma BALDOCHI PUIG²

<i>absolutisme</i>	forma de govern
<i>activitats educatives</i>	activitats de la població escolar amb finalitats educatives
<i>administració de justícia</i>	món jurídic : tribunals, advocats, jutges
<i>administració local</i>	ajuntaments
<i>administració pública</i>	administració supra-local
<i>afeccions</i>	temps lliure
<i>agricultura</i>	treball al camp
<i>anarquia</i>	ideologia que propugna absència de poder polític.
<i>anarquisme</i>	pràctica de l'anarquia
<i>antic règim</i>	període cronològic comprès entre el s. XVII i XVIII. Abans de la Revolució Francesa de 1789
<i>antropologia</i>	estudi dels
<i>aristocràcia</i>	grup social dominant amb poder polític i econòmic durant l'Antic Règim
<i>arqueologia</i>	estudi restes materials
<i>arqueologia industrial</i>	estudi restes materials de la revolució industrial
<i>arquitectura</i>	construcció
<i>arquitectura medieval</i>	construcció a l'edat mitjana
<i>arquitectura militar</i>	castells, muralles; edificis de defensa
<i>arquitectura popular</i>	construcció adaptada al paisatge
<i>art</i>	creació
<i>art medieval</i>	creació medieval
<i>art modern</i>	creació edat moderna

---

² Imma BALDOCHI PUIG. MANUAL DE LA LLISTA D'ENCAPÇALAMENTS DE MATÈRIA EN CATALÀ. MLEMAC.

www.gencat.es/bc/lemac/manual_lemac.htm

arxiu	visita guiada o explicació del propi arxiu
arxivística	arxiu, concepte i funcions
associacionisme	entitats i associacions
beneficència	ajuda material per part de particulars a qui no disposa de recursos materials
biblioteca	servei cultural auxiliar – en aquest cas auxiliar a l'arxiu -
biografia	història de vida
caciquisme	sistema polític per el qual una democràcia parlamentària és falsejada per la manipulació electoral exercida per persones influents
calendari	sistema de distribució del temps
capitalisme	sistema de producció caracteritzat per la tècnica avançada, la propietat privada dels mitjans de producció i la recerca del benefici màxim
carlisme	moviment polític del segle XIX entorn el plet dinàstic en la successió de la corona espanyola a la mort de Ferran VII
cartes	comunicacions escrites adreçades a una persona absent
cartografia	
centres educatius	
ciència històrica	anàlisi històrica
cinema	tecnologia, història
civilització	
classes socials	
climatologia	
colonialisme	
comerç	
comunicacions	infraestructures: . ponts, carreteres

comunisme

continguts acadèmics

costums i tradicions

crisi del 98 vegeu : història Espanya; 1898, Desastre colonial

crisi econòmica

crisi social

cronologia estudi del temps

Cuba 1808/1898, guerra independència

cultura popular

currículum

democràcia

demografia estudis de població

dictadura

diplomàtica estudi crític del document

documentació definició. Mostra de documents

dret

drets humans

economia treball, agricultura, indústria, comerç

eleccions

empresa

escola primària

escultura

església

estat

estat centralista

etnografia

etnologia

exèrcits   quintes,

família

feixisme

feminisme

festes majors

festes populars

feudalisme

filologia

folklore   costums, tradicions populars

forces armades

franquisme

genealogia   origen familiar

govern

govern parlamentari   sistemes parlamentaris

grafologia

gremis   treball. agrupació treballadors edat mitja

guàrdia civil

guerra

guerra   Cuba 1895 / 1898, guerra independència

guerra   1833/1876 guerres carlines

guerra   1808 / 1914, invasió napoleònica

guerra   guerra civil espanyola 36-39

història

història antiga

història contemporània

història de la vida quotidiana

història de l'art

història econòmica

història local   relació entre documents i història local

història moderna

història oral

història per períodes

història social història protagonista el poble

historiografia

ideologies

il·lustració

imperi

imperialisme

indústria

investigació

investigació històrica

itineraris

judaisme

justícia presons

legislació

liberalisme

marxisme

mètodes polítics sistemes parlamentaris, govern parlamentari

metodologia

milícia

monarquia

moviment obrer treballadors

municipis

música

nacionalisme

nazisme

numismàtica estudi de monedes

oficis treball .tipus

ordre públic

organització política govern, administració local

organització religiosa

organització social

paleografia estudi de la lletra

parlament

partits polítics

pedagogia

pesca

pintura

poder executiu

poder judicial

poder legislatiu

policia

política

premsa

presons administració pública, justícia

primera guerra mundial

producció

professions

programes radiofònics

protectorats

protestantisme

ramaderia

religió

renaixement

república

republicanisme

revoltes socials

revolució industrial

sanitat epidèmies, institucions

serveis públics comunicacions : carreteres, ponts

sigil·lografia segells

sindicats treball. agrupació treballadors moviment obrer

sistemes econòmics

socialisme

sociologia

tirania

**DIDÀCTIQUES AMB FONS D'ARXIU. ANNEX.
CATÀLEG.**

transport

treball treball. economia.

turisme

universitat

urbanisme estructura de la ciutat o poble

***urbanisme
creixement*** creixement, exemples segle XIX

vida quotidiana formes de vida, costums, modes